

Het stigma van een WW-uitkering bij mannen van 50 tot 60 jaar en de gevolgen
daarvan op het psychologisch welbevinden

The stigma of unemployment benefit for men of 50 to 60 years old and the
consequences for their mental health

Monique Risse

Augustus 2014

Eerste begeleider: dr. A.E.R. Bos

Tweede begeleider: dr. G.J. Peters

Faculteit Psychologie

Afstudeerrichting Gezondheidspsychologie

Open Universiteit Nederland

Voorwoord

Als werkcoach bij het UWV hoor ik dagelijks wat de gevolgen zijn van het verlies van een baan. Omdat de focus tijdens deze gesprekken is gericht op het vinden van nieuw werk, is er weinig tijd voor het psychologische verhaal van de klant. Het was fijn om nu los van regels en wetgeving de diepte in te gaan met deze interessante doelgroep.

Maar hoe leuk je onderwerp ook is, een scriptie schrijven is een lang en moeizaam proces. Natuurlijk leer je veel maar dat merk je niet als je thuis achter je laptop zit te ploeteren. Veel literatuur lezen en als je denkt dat je alles hebt gelezen, is er toch weer een nieuw artikel om te lezen. Interviewen en een verslag schrijven. Het verslag herschrijven en nog eens herschrijven. Tot je de tekst kan dromen en dan toch vind je nog iets dat beter kan. Het diploma dat je krijgt is uiteindelijk niet alleen bewijs van wat je kan en weet, maar ook een certificaat van volharding.

In dit voorwoord wil ik even de tijd nemen om wat mensen te bedanken.

Allereerst mijn scriptiebegeleider Arjan Bos. Voor zijn begeleiding gedurende het hele traject, zijn enthousiasme en goede adviezen. Ondanks zijn drukke schema nam hij altijd uitgebreid de tijd voor me. Hij zit helemaal in Heerlen, maar is slechts een telefoontje bij me vandaan. Daarnaast bedank ik Sarah Stutterheim voor het meedenken over de onderzoeksopzet en Galt-Jorn Peters voor zijn hulp de om puntjes op de i te zetten. Natuurlijk wil ik ook alle geïnterviewden bedanken. Alle 17 mannen die bereid waren om een kijkje in hun leven te geven en over dit moeilijke onderwerp te vertellen.

Tevens wil ik ook Johan van der Heijden bedanken voor het stimuleren van ontwikkeling bij personeel, voor medewerking op de werkvloer en de ruimte die is geboden voor de interviews.

Maar ook vrienden die smsten dat ze gezellig op het terras zaten ... zonder mij.

Als laatste mijn ouders, mijn grootste fans.

Dank jullie wel.

Monique Risse

Dordrecht, 7 augustus 2014

Het stigma van een WW-uitkering bij mannen van 50 tot 60 jaar en de gevolgen daarvan op het psychologisch welbevinden.

Monique Risse

Samenvatting

Achtergrond: Ondanks de toenemende werkloosheid in Nederland ligt er nog steeds een stigma op het ontvangen van een werkloosheidsuitkering. **Doel:** Het doel van dit onderzoek is om na te gaan welke ervaringen oudere mannen hebben met het stigma en welke keuzes worden gemaakt over het onthullen of verzwijgen van het ontvangen van een WW-uitkering. Daarnaast wordt gekeken naar wat de gevolgen van het stigma zijn op het psychologisch welbevinden. **Methode:** Bij het UWV Werkplein zijn tijdens een netwerkworkshop uitnodigingen uitgedeeld om een nieuwe afspraak te maken voor het individuele interview. De interviews zijn semigestructureerd en er is één interviewer. Er zijn in totaal 17 interviews afgenomen. Er is doorgegaan met interviewen tot saturatie was bereikt. De interviews zijn in Nvivo 10 uitgewerkt. **Resultaten:** Uit de interviews blijkt dat er eerst wordt er onthuld aan de collega's en hun vrouw, gevolgd door eventueel de kinderen en enkele vertrouwde vrienden. Aan alle mensen daarbuiten wordt pas na enige tijd en met veel moeite onthuld. De reden van onthullen wordt beschreven vanuit een gevoel dit verplicht te zijn of omdat er niet onderuit te komen is. Liever houden de mannen het geheim. Negatieve reacties na het onthullen komen vaak van kennissen of anderen mensen die verder van de werkloze man afstaan. **Conclusie:** Het psychologisch welbevinden daalt door het stigma. Door de negatieve reacties ervaren de mannen veel gevoelens van schaamte en eenzaamheid. Uit de interviews blijkt een grote toename van piekeren en sombere gedachten. Het stigma heeft gevolgen voor het zelfbeeld. Onzekerheid en het verlies van identiteit leidt tot gevoelens van minderwaardigheid. Hoewel niet al deze emoties bij iedereen spelen, ervaren alle mannen wel enkele hiervan waardoor het

psychologisch welbevinden daalt. Na verloop van tijd stopte de daling van het psychologisch welbevinden bij enkele mannen. Dit onderzoek laat zien dat de keuze van onthullen lastig is en een stigma gevolgen heeft voor het psychologisch welbevinden. In andere onderzoeken werd al gekeken naar de negatieve effecten van diverse stigma's. Nu blijkt uit dit onderzoek dat deze negatieve effecten ook voor het stigma van een WW-uitkering gelden. Bij interventies gericht om deze mannen weer aan het werk te krijgen zal daarom niet alleen gekeken moeten worden naar het solliciteren maar ook naar de psychologische gevolgen van het stigma.

Keywords: werkloosheid, stigma, psychologisch welbevinden, mental health, onthullen, geheimhouden.

The stigma of unemployment benefit for men of 50 to 60 years old and the consequences for their mental health.

Monique Risse

Summary

Background: Despite increasing unemployment in the Netherlands, there is still a stigma attached to receiving unemployment benefits. **Aim:** The purpose of this study is to determine what experiences older unemployed men have with this stigma, the choices they make in revealing or concealing the stigma and to look at the impact of the stigma on the psychological well-being. Because age and gender discrimination can play an additional role on the labor market, this study focused on men aged between 50 to 60 years. **Method:** At the UWV Werkplein invitations were distributed during a networking workshop to gather participants for an individual interview, for which an appointment was made. The interviews were semi-structured, and took place with a single interviewer. 17 unemployed older men were interviewed before saturation was reached. The interviews were analyzed in Nvivo 10.

Results: The interviews show that the participants first revealed their unemployment to their colleagues and their wives, followed by their children and a few trusted friends. Finally they reveal their unemployment to a broader circle of people. This takes a longer period of time and costs them a lot of effort. The reason for finally revealing this information is made out of feelings of obligation and inescapability. If it weren't for these extrinsic motivations they would rather keep it a secret. When the men received negative reactions after revealing, it was mostly from people outside of their inner circle. **Conclusion:** This process of stigmatizing has a negative effect on their psychological well-being, because they experience feelings of shame and loneliness. The interviews show a large increase of negative thoughts.

The stigma also has a negative effect on the self-image. Feelings of uncertainty and loss of identity lead to feelings of inferiority. Although not all of these emotions occur in all of the cases, all men have experienced a few of them, causing the psychological well-being to decrease. Over time, the reduction of the psychological well-being came to a halt for a few men. This study shows that the choice of revealing the receiving of unemployment benefits is difficult, and that the attached stigma affects the psychological well-being negatively. Other studies already indicated negative effects of stigmas. The present study demonstrates that the same negative effects also applies to the stigma of unemployment benefit.

Keywords: Unemployment, Disclosure, Stigma, Mental Health.